

In de Korhaan van december vorig jaar werd al aangekondigd dat de torenvalk de nieuwe 'Vogel van het jaar' is geworden: de vijfde in de reeks na groene specht, scholekster, putter en koekoek. Het wachten is nu op de vele waarnemingen van actieve vogelaars.

Mia Kraal

Let op de vogel van het jaar 1997: de torenvalk

We verwachten in de loop van dit jaar heel wat waarnemingskaartjes. Immers, de torenvalk is het hele jaar door in onze contrèien aanwezig en zeker als hij 'biddend' in de lucht staat is hij nauwelijks te missen. Trouwens, de eerste waarnemingskaartjes van de torenvalk vielen op 25 januari al bij mij in de bus!

De torenvalk is de meest voorkomende soort van de valkachtigen en wordt bij ons gerekend tot de jaarvogels. Hij komt voor in het grootste deel van Europa en Azië en ook in Noord-Afrika. In Europa is de torenvalk zelfs veruit de meest voorkomende roofvogel, waarschijnlijk omdat hij, wat zijn woongebied betreft, weinig eisen stelt. Ook in ons werkgebied kun je hem overal aantreffen.

In de broedperiode zoekt hij wat meer de bebouwde en beboste gebieden op. In de winter worden er grote aantallen waargenomen in open gebied zoals de Eempolders. Hij wordt ook vaak gezien op akkers, weilanden en langs autowegen, waar hij relatief laag rondzweeft en herhaaldelijk 'biddend' kan worden geobserveerd.

Om te jagen heeft de torenvalk open gebied nodig. In de vlucht is hij al van verre te herkennen aan de lange spitse vleugels en de lange staart en het bekende 'bidden' in de lucht, als hij met

z'n scherpe ogen de grond afzoekt naar een mogelijke prooi. Zijn voedsel bestaat hoofdzakelijk uit veldmuizen, voor zo'n 85% zelfs. Heeft hij er één gezien, dan laat hij zich al zwevend een stukje zakken om op het gunstige ogenblik plotseling verticaal op de prooi te stoten; een fascinerend gezicht als je er toevallig getuige van bent. Maar niet altijd is hij succesvol. Kon de prooi nog net ontkomen dan zoekt hij onvermoeibaar een nieuwe lokatie om te 'bidden'. Heeft hij een muis te pakken, dan vliegt hij met de buit in z'n klauwen naar een hooggelegen plaats om hem te consumeren. Zijn er om wat voor redenen dan ook, minder veldmuizen aanwezig, dan gaat de torenvalk over op andere prooien zoals spitsmuis, mol, hagedis, kever of sprinkhaan. Kleine vogels worden ook niet versmaad, maar omdat de torenvalk geen snelle vlieger is probeert hij vrijwel nooit vliegende vogels te pakken; hij moet ze dus bij verrassing nemen.

ENERGIE

's Winters gaat de torenvalk heel zuinig met z'n energie om: biddend jagen, d.w.z. vliegen met de snelheid van de wind maar dan precies er tegen in, kost weinig tijd maar wel veel energie, de opbrengst is dan hoog.

Gemiddeld vangt een torenvalk in de winter twee muizen per uur, jagend vanuit de lucht. Zittend jagen kost veel tijd, maar neemt daarentegen weinig energie. De opbrengst is dan slechts 0,2 veldmuizen per uur, dus tien maal lager dan bij het biddend jagen. Op deze manier springt de vogel zo zuinig mogelijk met z'n reserves om en heeft zo meer kans om de volgende lente te halen, maar dit laatste is zeer zeker ook afhankelijk van een al dan niet strenge winter en het daarmee samenhangend muizenaanbod.

BROEDEN

Om een beeld te kunnen krijgen van aantallen, zijn vooral waarnemingen in het broedseizoen van belang. Dit loopt van half maart tot half juli. Als het nest niet gezien is dan zijn drie waarnemingen vereist op ongeveer dezelfde plek, verdeeld over zeker vier weken.

Met spanning wordt uitgezien naar de waarnemingskaartjes die zullen worden ingezonden. Dit kan bij L.Mudde, Slauerhoffstraat 6, 1382 RR Weesp; Mia Kraal, Talmalaan 32, 3761 AN Soest en verder bij alle bestuursleden, terwijl het natuurlijk ook mogelijk is om ze te overhandigen op lezingen of werkcontactavonden, wat meteen portokosten bespaart.